

Väritään musta
valkoisin merkein

Messarin voittajanäytelyssä 2007

Tiibetinspanieliesittely

❖ **TIIBETINSPANIELI** on, niin kuin nimikin jo kertoo, kotoisin Tiibetistä ja Himalajan alueen muista maista; Nepal, Bhutan ja Sikkim.

Tiibetissä tätä pientä, lyhyempiturkkista koiraa on kutsuttu nimellä jemtse apso tai gyakhi, ja Bhutanissa niitä nykyäänkin kutsutaan nimellä damci.

Intiassa asuvat englantilaiset toivat Himalajan alueen rotuja Englantiin, jossa tämän lyhyempiturkkisen rodun nimeksi annettiin, kummallista kyllä, tiibetinspanieli. Rodulla ei tosin ole mitään tekemistä muiden kääpiöspanieleiden tai metsästysspanieleiden kanssa. Ennen maailmansotia kasvatusta oli Englannissa hyvässä vauhdissa, tosin ensin piti selvittää, kuka on mikäkin rotu, tiibetinspanielit kun tuppautuivat sotkeentumaan milloin kiinanpalatsikoiran, milloin tiibetinterriereiden kanssa, lhasa apsoista nyt puhumattakaan. Viime vuosisadan alussa rodut eivät olleet eriytyneet ulkomuodollisesti niin kauas toisistaan kuin nykyään, tämä eriytyminen tapahtui vasta kirjoitettujen rotumääritelmien tultua käyttöön.

Aluperinkin tiibetinspanieli on ollut pieni rotu, ihan ensimmäisen rotumääritelmän mukaan vain noin 2-4 kilon painoinen. Myöhemmin rodun ihannepainoksi muuttui noin 4-7 kiloa.

Himalajan alueen kodeissa ja luostareissa tällaiset pienet ja lyhytturkkiset rodut ovat selkeästi olleet seurakoiria ja asuneet sisäti-

loissa. Siksi tiibetinspanielin luonteessa on edelleen voimakas tarve olla ihmisen lähellä.

Himalajan korkeuksissa yöt ovat kylmiä ja pieni koira sängyssä peiton alla lämmittää jalakoja mukavasti.

Tiibetinspanielilla on erittäin tarkka näkö ja se kiipeääkin mielellään korkeammalle tähystelemään. Tämä tarkkailuvietti on alkuperäisissä maissaan ollut hyvä piirre; näppärästi liikkuva pieni koira on kiipeillyt vuorenrinteellä sijaitsevan talon lähistöllä tai luostarin muureilla ja tarkkaillut ympäristöään. Lähestyvät vieraat tai uhkatekijät on havaittu varhaisessa vaiheessa ja annettu nopea haukuhälytys ihmisille ja isoille vartijakoirille.

Tämä tarkkailuvietti ja siihen liittyvä haukuhälytys on jäljellä vieläkin, tosin haukkuminen on laimentunut ja monet tipsut eivät enää hauku edes ovikellolle.

Maailmansotien melskeissä monet rodut menettivät arvokasta geeniaainesta ja vain yhden tipsun tiedetään selvinneen jatkamaan sukua. Onneksi ennen sotia Intiasta Englantiin palaavat britit toivat mukanaan yksilöitä, joilla kasvatustyö jatkui, tosin varsin suppealta pohjalta. Vasta 1960-luvulla saatiin lisää yksilöitä Intiasta, myöhemmin Tiibetistä ja Bhutanista.

Suomeen rotu saapui 1964 ja alkuvaiheessa tavalliset ihmiset sekoittivat tiibetinspanielin kiinanpalatsikoiraan, ovathan rodut keskenään toki sukulaisia.

Suomessa tiibetinspanieli on ollut pitkään suosittu kääpiörotu, rekisteröintien perusteella tipsu on monien vuosien ajan sijoittunut 10 kärjessä listalle. Englanti on rodun vastuumaa, mutta Englannin lisäksi Suomi on maailman johtavia tipsumaita niin määrän kuin laadunkin suhteen.

Myös muissa Skandinavian maissa on tipsuharrastusta, mutta selvästi Suomea vähemmän. Manner-Euroopassakin vain muutamissa

Väritään kirjava

maissa on joitakin tipsukasvattajia; Eesti, Saksa, Sveitsi, Slovenia, Ranska, Irlanti, Hollanti. Amerikassakin rotu on ollut virallinen vasta 1980-luvulta.

Rotu on viehättävä seurakoira, joka sopii monenlaiseen perheeseen. Se voi asua maaseudulla ja kaupungeissa, isossa tai pienessä perheessä, tärkeä on kuitenkin se perhe, eli ihminen, jonka kanssa se saa viettää aikaa.

Tipsun kävelyvauhti on reipas, niinpä sen kanssa voi helposti reippailla muutamien kilometrien lenkkejä, tosin pienetkin kävelylenkit riittävät esim. aamuisin. Rotu ei ole ylivilkas, vaan osaa ottaa elämän myös rennosti. Tiibetinspanieli rakastaa omaa perhettään, niin aikuisia kuin lapsiakin. Rotua ei kuitenkaan suositella perheisiin, joissa on kovin pieniä lapsia, nämä kun tuppaavat pitämään pientä koiraa lähes pehmoleluna. Ja yleensä kiltti tipsu ei puolustaudu, vaan joutuu urhoollisesti kestäämään, mikäli ei ehdi karkuun.

Luonne on itämaisen mietiskelevä ja rotumäärittelmän mukaan itsepäinen, valpas ja pidättyväinen vieraita kohtaan. Tuo luonteen itsepäisyys tekee tipsusta hieman erilaisen koulutettavan; sillä ei ole tekemisen kautta tapahtuvaa miellyttämisen halua ihmistä kohtaan, vaan se tekee toivotun asian, mikäli se itse haluaa tai katsoo sen järkeväksi. Ihmisen tuleekin osata käsitellä tipsua tästä läh-

Väriltään kirjava

tökohdasta ja oppia sekä ystävällinen että määrätietoinen puhuttelutapa.

Jotkut ihmiset harrastavat tottelevaisuuskoulutusta ja jotkut agilityä koiransa kanssa, rotu ei ole kuitenkaan kaikkein paras näihin harrastuksiin. Eniten harrastustoimintaa on näyttelypuolella.

Rodun suosion yhtenä syynä on turkin helpohoitoisuus. Sitä ei tarvitse pestä tai harjata päivittäin, sillä oikea turkin laatu on silkkinen. Sellainen turkki hylkii likaa, eikä takkuunu helposti. Jos perheessä on kaksi tipsua, mikä on tipsulle ihannetilanne, voi korvahapsuja joutua kamppailemaan, sillä päivittäiset leikit saattavat aiheuttaa takkutaipumusta.

Turkki on kaksinkertainen; pehmeä pohjavilla ja tuo silkkinen peitinkarva. Korvahapsut, niskamantteli, pitempää karvaa etujalkojen takaosissa, sievät pöksyt takajaloissa, upea häntätöyhtö selän päällä, siinä lyhyesti tipsun turkki. Kaikki muut värit ovat sallittuja, vain maksanväri on kielletty. Yleisin väri on soopeli, joita on erisävyisiä, muita värejä ovat kirjavat, musta ja black & tan.

Pirkko Linnus, Kuopio

Muut kuvat SL

**Väriltään soopeli
Kuva: Heidi Leppikoski**

Väriltään musta & tan